

W.A. Engelbrecht

Cheribon, 25 juni 1874 - Rotterdam, 4 januari 1965

Willem Anton Engelbrecht, die in 1874 te Cheribon het levenslicht aanschouwde en in 1965 te Rotterdam ontsliep, stamde uit één dier vele families, die langs de waterkant komende in de Nederlandse gemeenschap zijn opgenomen. Minder vaak voorkomend is, dat alle aan de overledene voorafgaande met ons land verbonden generaties zijn gehuwd in het toenmalige Nederlandsch-Indië en veelal waardevolle diensten aan de Indische samenleving hebben bewezen. Deze beide wezenstrekken van het geslacht hebben hun stempel gedrukt op zijn thans verscheiden telg. De reder-zeekapitein Jürgen Diedrich Engelbrecht, die in 1774 in het Holsteinse Oostzeestadje Grömitz als zoon van een Mecklenburgse vader en een Odenburger moeder werd geboren, had als zwerver op de wereldzeeën slechts een voorbijgaand contact met ons land, doordat hij in 1803 te Batavia in het huwelijk trad met de Amsterdamse Niesje Cornelisse. Dit al spoedig weder ontbonden huwelijk had althans dit voor ons land gelukkige gevolg, dat in 1804 te Amsterdam werd geboren Frederik Cornelis Engelbrecht, wiens in het Nederland's Patriciaat van 1960 opgenomen portret een duidelijke voorafspiegeling vertoont van de gelaatstrekken van zijn kleinzoon, die ons thans bezig houdt. Deze grootvader diende Nederlandsch-Indië als hoofdadministrateur van de marine, kapitein ter zee honorair, en huwde eveneens daar te lande een Amsterdamse. Onder hun zonen waren een Indische officier van justitie, een Nederlandse vice-admiraal, een lid van de Raad van Indië, die als de Indische "Fruin" zijn naam aan de bundel daar te lande gegolden hebbende wetboeken gaf, en een bestuursambtenaar, die opklom tot resident van Bantam. Deze laatste, Eduard Alexander, was tevens als minnaar van het vioolspel een dienaar der Muzen. Uit zijn te Batavia gesloten huwelijk met de ook aldaar geboren Justine Louise Godefroy werd onze Willem Anton geboren als vierde van zes kinderen.

Na een middelbare opleiding te 's Gravenhage deed de jonge Engelbrecht, na voor de dienst bij de marine te zijn afgekeurd, in 1890 als eerste van zijn jaar toelatingsexamen tot de Koninklijke Militaire Academie te Breda. De voorvaderlijke klop van het krijgsmansbloed, mede gestuwd door wetenschappelijke zin, bepaalde dus zijn intrede in het leven. Zijn militaire loopbaan was kort maar krachtig: in 1894 ging hij als 2e luitenant der infanterie (zijn vrije keus krachtens zijn plaats op de ranglijst der geslaagden) naar Indië, in 1896-1897 onderscheidde hij zich in Atjeh zodanig, dat zijn borst werd gesierd met de Militaire Willemsorde, maar reeds in dit laatste jaar moest hij wegens gezondheidsredenen repatriëren en nam hij als le luitenant ontslag uit de dienst. Wel zou hij nog tussen 1914 en 1924 als reserve-kapitein en reserve-bataljonscommandant het vaderland gewapend dienen. Bovendien toonde hij zijn liefde voor de krijgsdienst te water doordat hij van 1930 tot 1938 lid is geweest van het hoofdbestuur van de Koninklijke Nederlandsche Vereniging "Onze Vloot".

Voorlopig ging hij dan van Mars over naar Mercurius. Eén van de zusters van zijn vader was gehuwd met de vooraanstaande Rotterdamse ondernemer Antoine Plate, mede-oprichter van de Holland-Amerika Lijn, lid van de cargadoorsfirma Wambersie & Zoon, van 1898 tot 1907, in navolging van zijn vader, voorzitter van de Rotterdamse Kamer van Koophandel en ook enkele jaren lid van de Tweede Kamer. Een zo druk bezet man kon in zijn zaak wel enige hulp gebruiken en zo werd Willem Anton in 1898 volontair bij Wambersie, waar al weder een bliksem-carrière hem naar een top voerde: firmant in 1904. Hier drukte hij dus de sporen van zijn overgrootvader, van wie hij wellicht de voorliefde had geërfd voor de rederij, waarvan hij later blijk zou geven door zijn bijzondere aandacht voor één zijner creaties: de Middellandsche Zeevaart Compagnie. Al spoedig kreeg hij meer familiebanden met het Rotterdamse bedrijfsleven, doordat een zoon van één zijne andere tantes, Mr. K. P. van der Mandele, eerst als bankier en later als voorzitter van de Kamer van Koophandel, een in deze families blijkbaar ingeburgerde bediening, mede leiding zou geven aan het grote zakenleven in de nieuwe stad zijner inwoning. Kort tevoren was Willem Anton

in het huwelijk getreden met Elisabeth Margaretha Lycklama à Nyeholt, dochter van een gewezen kortstondig burgemeester van Rotterdam, later Commissaris van de Koningin in Overijssel. Voor zijn gezin koos hij als woning, residentie is men haast geneigd te zeggen, één dier statige herenhuizen aan de Westerkade met de hoofdingang aan de daarop uitmondende Rivierstraat en een achteringang aan de met de kade parallel gaande, bij dit huis doodlopende, Javastraat. Het was één zijner kenmerkende eigenschappen, dat hij, die persoonlijk sober leefde, dit prachtige huis met zijn indrukwekkende inrichting, door die achteruitgang placht binnen te treden. Middelpunt van deze patriciërswooning was de ruime studeerkamer, plaats biedende aan talloze boeken en zeekaarten, waar de licht bewogen rijzige heer des huizes met zijn krachtige bruine ogen en gebiedende stem zeker mocht worden gerekend tot de groep, die kortelings werd gekenschetst als die der "late regenten", man met het natuurlijke overwicht over zijn medemensen dat de aristocraat kenmerkt, fel in zijn overtuigingen, breed in zijn opvattingen, liefhebber van de wetenschap, met ontzag voor haar beoefenaren, titels en diploma's, maar mede met gevoel voor schoonheid in de vorm van haar producten en werktuigen. Deze laatste neiging dreef hem mede tot liefde voor de historie, als bron van zoveel fraaie zaken met betrekking tot de aardrijkskunde en daarmee verwante takken van wetenschap. Door deze geest gedreven begon Engelbrecht al spoedig met de opbouw van een verzameling oude reisbeschrijvingen en journalen, een honderdtal wel, waaronder zeer zeldzame, ongeveer 190 atlassen en topografische werken, waarvan hetzelfde moet worden getuigd, een belangrijke verzameling reproductie-atlassen, 300 gedrukte en getekende oude kaarten, waaronder unica als acht 16e eeuwse Portugese manuscriptkaarten, de de grondslag waren voor de kartografie van de Nederlandse reizen naar Indië, een onvervangbare collectie meest oude werken over cosmografie, zeevaartkunde e.d., een groot aantal boeken over geschiedenis, biografie, zeerecht, handel en scheepvaart, seinwezen, scheepsbouw, visserij, zeeroverij, enz., de enige ons gebleven scheepsbijbel van een VOC-schip, historie-prenten en talrijke tekeningen, onder meer van Willem van de Velde. Daarbij komen dan nog zeventien goede scheepsmodellen uit het verleden, waaronder al weder zeer zeldzame. Deze internationaal beroemde verzameling van hoge wetenschappelijke waarde zou naar het getuigenis van C. Koemans (*Collections of maps and atlases in the Netherlands, their history and present state*; proefschrift Leiden, 1961) tegenwoordig, zelfs met een onuitputtelijk crediet, niet meer in gelijke omvang en hoedanigheid bijeen te brengen zijn. Helaas moest de verzamelaar enkele ernstige verliezen leiden door de verbranding van het Nederlandse paviljoen op de koloniale tentoonstelling te Parijs in 1931 en door de watervloed van 1953, die de buitendijkse kelders in Rotterdam binnendrong, onder meer van de firma Wambersie. Maar wat over is gebleven mag nog op één lijn worden gesteld met Rotterdamse culturele schatten op ander gebied, zoals de collectie Van Beuningen en de Atlas Van Stolk. Tussen 1919 en 1953 heeft de heer Engelbrecht grote delen van deze intelligent opgebouwde verzameling in bruikleen gegeven aan het Maritiem Museum Prins Hendrik te Rotterdam, dat daardoor één van de belangrijkste instellingen van deze aard ter wereld is geworden. Zijn benoeming tot erelid van de Gemeentelijke Commissie van toezicht op dit museum en op dat voor land- en volkenkunde was daarom wel verdiend. Het is te hopen, dat de stad deze schat voor ons land zal vermogen te behouden. Ook in verschillende publicaties toonde de heer Engelbrecht wetenschappelijke zin. Zijn hoofdwerk was wel de uitgaaf met toelichting, tezamen met Dr. P. J. van Herwerden, van de journalen, documenten en andere bescheiden betreffende de ontdekkingsreis van Jacob le Maire en Willem Cornelisz. Schouten in de jaren 1615-1617 (deel XLIX van de werken uitgegeven door de Linschoten-vereeniging, in 1945 bij Martinus Nijhoff te 's Gravenhage, in twee banden). Jarenlang bracht hij daarvoor een grote hoeveelheid archivalia uit binnen- en buitenland bijeen. Hij verzorgde alle historisch-geographische hoofdstukken van het uitvoerige commentaar, benevens het overgrote deel der annotatiën van de originele teksten. Naast dit standaardwerk moet melding worden gemaakt van Engelbrechts Schets der historische betrekkingen Portugal-Nederland (in 1940 met 8 kaarten en platen verschenen bij Martinus Nijhoff te 's Gravenhage), welke hij schreef op uitnodiging van de commissie, welke de Portugese regering had ingesteld voor de organisatie en

leiding van een historisch congres, dat van 1 tot 14 juli 1940 in Lissabon zou worden gehouden ter herdenking van het feit, dat Portugal acht eeuwen geleden zijn autonoom bestaan aanving. Kleinere wetenschappelijke bijdragen waren "Het ontstaan van de Hoek van Holland" in Rotterdamsch Jaarboekje 1934, "De wereldkaart van Willem Jansz. (Bleau) van 1618" in Bijlage Jaarverslag Maritiem Museum "Prins Hendrik" 1948 (Rotterdam 1951) en zijn in stencil vermenigvuldigde rede op het in 1938 hier te lande gehouden Internationaal Geografisch Congres: "Schets van de geschiedenis der Nederlandsche cartografie en van hare betekenis ook voor andere landen". Van vermelding van een aantal pennevruchten in tijdschriften en van enkele andere redevoeringen moge in dit kader worden afgezien. Het bovenvermelde is trouwens reeds voldoende om deze mercator als sapiens te kenschetsen. Terecht constateerde dan ook het Tijdschrift van het Koninklijk Aardrijkskundig Genootschap van 1948, in welk jaar Engelbrecht bij de viering van het 75-jarig bestaan tot erelid daarvan werd benoemd: "Het samengaan van koopmanschap en geografische belangstelling, iets wat in het verleden reeds tot gelukkige resultaten leidde, (is) in de moderne tijd in de persoon van de Heer Engelbrecht terug te vinden". Gedurende 25 jaar had hij de Rotterdamse commissie van dit genootschap als voorzitter geleid. Ook elders genoten organisaties van zijn gaven en geestdrift. In 1918 trad hij op als lid van het algemeen bestuur van het NEHA. Van 1932 tot 1954, toen hij zich als tachtigjarige hieruit terugtrok, was hij een regelmatig aanwezig lid van het dagelijks bestuur, in welks midden hij een gezaghebbende figuur was. In 1908 werd hij lid van de Linschoten-Vereeniging, tot welker bestuur hij, met kleine onderbrekingen, van 1920 tot 1953 heeft behoord, van 1938 tot 1941 als voorzitter. Toen in 1932 te Rotterdam het Historisch Genootschap "De Maze" werd opgericht was hij de eerste, die door de initiatiefnemers werd uitgenodigd mede toe te treden. Hij vond de tijd ook daar nog een viertal voordrachten te houden over aardrijkskunde, zeevaart, handel en Colijn, wiens figuur hem boeide. Tot kort voor zijn dood verscheen hij daar nog in de samenkomsten, waar hij als man van grote eruditie en als cultuur minnend mens als een grote figuur werd beschouwd.

Na de sapientia de mercatura. Ongeveer een halve eeuw leidde hij het cargadoors bedrijf van Wambersie, daarbij mede activiteiten op het gebied van de ertshandel en de rederij, tezamen met grote handelshuizen ter plaatse. Hij streefde daarbij niet naar het opbouwen van een economisch imperium. Hij achtte het zijn taak met zijn bedrijf persoonlijk te dienen op de grondslag van intermenselijk contact. Vermindering van persoonlijk risico door de rechtsvorm ener naamloze vennootschap wees hij daarom af, combinatie met een stuwadoorsbedrijf of - afdeling, een in de Rotterdamse haven gewoon geworden verschijnsel, achtte hij verwerpelijk. Vriendschap en vertrouwen waren naar zijn gevoelen de grondslag voor zakelijke activiteit: slechts sterke mannen kunnen met vrucht de handen tot samenwerking ineen slaan, omdat hun gelijkwaardigheid waarborg voor welslagen is. In het door hem ontworpen vignet van zijn firma verwerkte hij, door de rotary-gedachte geïnspireerd, een rad als symbool voor dit streven. Zijn sympathie voor jonge mensen deed hem de deuren van zijn onderneming ruim open zetten voor stagiaires, vooral studenten, die bij honderdtallen in een vrij fors tempo door zijn kantoor stroomden. Of dit zakelijk nu wel zo aanbevelenswaardig was in een moeilijk vak, waarin ervaring van veel waarde is, blijve in het midden: hij diende met deze gedragslijn en hij maakte er in elk geval ontelbare relaties, ja vrienden, mede. Al die volontairs toetste hij persoonlijk op hun kennis. Ook buiten zijn hoofdbedrijf streefde Engelbrecht niet naar een sterke persoonlijke positie in het bedrijfsleven. Zijn weinig talrijke commissariaten vloeiden ten dele voort uit de gang van zaken in en om zijn onderneming, voorts uit zijn belangstelling voor de overzeese rijkdelen, maar wezen bepaald niet op jacht naar invloed en emolumenten. Een gevoel van roeping om met zijn sterke persoonlijkheid het algemeen belang te dienen was daarbij zeker in het spel. Toen in het begin van deze eeuw de ontwikkeling van Rotterdam als transitohaven drong tot mechanisatie van de overslag van graan stond hij in het eerste gelid bij het streven naar verwezenlijking van deze vernieuwing in de methode van werken. In januari 1904 tekende Wambersie voor 20 van de 250 aandelen ener "Maatschappij tot Exploitatie van Drijvende Elevators". Het is bekend, dat de invoering dezer

machines in de eerstvolgende jaren leidde tot scherpe arbeidsconflicten, naar de aard van de tijd gepaard gaande met onlusten, een oorlogsschip op de Nieuwe Maas en huzaren in de straten. Engelbrecht toonde zich toen de krachtfiguur onder de werkgevers, het door Ch. A. Cocheret geschreven gedenkboek 1908-1933 over Het Elevator-Bedrijf in de Rotterdamsche Haven (Nijgh & Van Ditmar NV te Rotterdam) getuigt daarvan: "De firma Wambersie & Zoon, uit wier naam de heer Engelbrecht gesproken had, besloot dus dadelijk op eigen verantwoording te beginnen. Meer nog dan het kloeke woord zou het kloeke voorbeeld uitwerken" (blz. 69). De rumoerige episode van de elevatoroorlog legde een blijvende band tussen de Graan Elevator Maatschappij en haar Ivanhoe uit 1907: tot 1961 bleef hij een vooraanstaande figuur onder haar commissarissen, tot op zeer hoge leeftijd strijdbaar als er een ernstig conflict uit te vechten viel. Toch wist hij, zoals één zijner afstammelingen getuigde, als weinigen, haarfijn het verschil tussen strijden en toegeven, in deze zin, dat hij op het juiste moment de tegenstelling in een verzoening omzette en dan ook goed. Johan Brautigam heeft hem treffend getekend in de hoedanigheid van zoeker naar de oplossing van felle conflicten (Langs de havens en op de schepen, Amsterdam, NV De Arbeiderspers, 1956, blz. 162 en 163). Onder zijn stuwende leiding organiseerden de werkgevers in de haven zich op 20 september 1907, nog midden in de strijd, in de Scheepvaartvereniging, met als doel onder meer het bevorderen van geregelde toestanden in het havenbedrijf te Rotterdam, alsmede het voorkomen van geschillen tussen werkgevers en werknemers. Engelbrecht werd van 1907 tot 1909 haar eerste voorzitter, later weder van 1911 tot 1913.

Reeds terstond toonde de strijdbare voorman, dat hij behoorde tot degenen, die pour (leurs) coups d'essai (veulent) des coups de maitre. Hij greep de in 1907 in het Burgerlijk Wetboek nieuw ingelaste figuur van de collectieve arbeidsovereenkomst gretig aan. Nog vóórdat het nieuwe artikel 1637 n op 1 februari 1909 in werking trad wist hij op 15 december 1908 de eerste collectieve arbeidsovereenkomst in Nederland te doen sluiten tussen vijf verenigingen van havenarbeiders, de Scheepvaartvereniging en de Stuwadoors-vereeniging. Het Gedenkboek 1907-1957 van de Scheepvaart Vereniging Zuid ("Stand van Zaken"), voor het titelblad gesierd met het mooie portret, dat A. C. de Neeve van Engelbrecht tekende en dat aan hem als initiatiefnemer en eerste voorzitter is opgedragen, getuigt van de zegen, welke op deze pioniersarbeid heeft gerust. Hier heeft een grijsaard mogen rusten onder de beschutting van het door hem geplante, tot boom volgroeide, rijtje. Nauwelijks was dit varkentje gewassen, of Rotterdam deed voor een ander vruchtbaar initiatief beroep op deze krachtige dienaar van het algemeen economisch belang. In februari 1913 behoorde hij tot de acht jongeren, die in een vertrouwelijke nota alle bezwaren tegen het op particulier initiatief stichten van een handelshogeschool te Rotterdam stuk voor stuk weerlegden. Haar geschiedschrijver Prof. Dr. J. H. van Stuyvenberg (De Nederlandsche Economische Hoogeschool 1913-1963, uitgaaf Nijgh & Van Ditmar, Rotterdam/s-Gravenhage, blz. 17) heeft getuigd, dat deze nota, in de voorbereiding waarvan Engelbrecht ook zijn aandeel had gehad, een omslag in de stemming teweeg bracht en daarom het keerpunt in de oprichtingsgeschiedenis betekende. Op 29 april 1913 trad hij toe tot het voorlopige bestuur en toen hij in 1949 bij zijn afscheid de zilveren legpenning der school in ontvangst nam had hij er 36 jaar trouwe dienst op zitten in allerlei bestuursorganen, waarvan tussen 1924 en 1927 als voorzitter van de raad van beheer en van 1931 tot 1949 als curator. De Hogeschool beschouwt hem als een man van het eerste uur en één van de grote bestuurders.

Niet slechts voor de moeder, ook voor de dochters had hij oog. Professor Mr. F. de Vries wendde zich in 1929 allereerst tot hem met het denkbeeld van de oprichting van het Nederlandsch Economisch Instituut en terstond deed hij de vonk overspringen (Stuyvenberg, blz. 187) naar gretige brandstof. Van 1928 tot 1946 was hij voorzitter van de door de Hogeschool ingestelde commissie voor voortgezet handelsonderwijs. Deze taak ten bate van de medewerkers op de handelskantoren, wier ontwikkeling hem zeer ter harte ging, heeft hij al mede met groot enthousiasme vervuld (Jaarboek der Hogeschool 1945-1946, blz. 135). Al eerder had hij in 1908 in de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rotterdam de zetel van de aftredende voorzitter, zijn

oom en associé Antoine Plate, ingenomen. De mantel van Elia woog niet te zwaar op zijn krachtige schouders. Steeds was hij een actief lid van de inner circle der Kamer: de commissie voor de scheepvaartbelangen. In januari 1930 werd hij ondervoorzitter der Kamer en op 1 juli 1930 volgde hij de plotseling overleden president J. C. Veder op. Tot en met 1937 stond hij als voorvechter van de Rotterdamse belangen in die ellendige crisisjaren op de bres voor zijn stad, niet gebroken door de zorgen welke ook zijn eigen bedrijf hem baarde. Kort en krachtig formulerend in zijn staccato-stijl, met de nooit geheel verloren commandotoon, streed hij tegen de wurgende economische omstandigheden en de daarmee verband houdende politieke moeilijkheden, met name de Belgische devaluatie. Ook ditmaal bereidde hij mede een toekomstige oplossing van strijdpunten voor, steeds met de blik naar voren gericht, zoals hij in zijn afscheidsrede aan de Kamer als haar roeping voorhield. Onvermoeid spreidde hij in de zuidelijke provinciën zijn diplomatieke gaven ten toon voor het vinden van een nationale houding inzake het waterwegen-geschil met België. Hij hielp daardoor een formule vinden, welke in hoofdzaak dezelfde was als die, waarop beide landen thans elkander hebben gevonden (jaarverslag K.v.K.&F.v.R., 1932, blz. 60). Dertig jaar na zijn intrede in de Kamer verliet hij haar en zijn presidiaat; Minister Steenberghe hing hem toen persoonlijk het commandeurskruis in de orde van Oranje-Nassau om. De Kamer vereerde hem haar gouden legpenning en een comité uit het bedrijfsleven bood hem het schilderen van zijn portret door Karel van Veen aan, dit gebaar begeleidende met een aanzienlijk bedrag, te zijner vrije beschikking voor een Rotterdams belang. Spoedig daarna verlamden de oorlogsjaren alle activiteit. Na afloop der bezetting begon voor de bejaard geworden man de tijd van het terugtreden, dan hier, dan daar, ook in zijn zaak, waarvan hij intussen de gelukkige ontwikkeling met vreugde op enige afstand bleef volgen. Hij toonde zich daarbij weder rechtlijnig in zijn overwegingen, overtuigd als hij was, dat er slechts één man op de brug kon staan. Maar op zijn tachtigste verjaardag heeft Rotterdam hem toch weder naar voren gehaald om hem hartgrondig te danken voor alle diensten aan de stad bewezen. Op 24 juni 1954 verleende de Nederlandsche Economische Hoogeschool hem honoris causa het doctoraat in de economische wetenschappen, gezien zijn onafgebroken werkzaamheid in het belang van de economische en culturele ontwikkeling van dit ons vaderland, gepaard gaande met grote verdiensten op het gebied van de wetenschappelijke beoefening van de historische geografie, de oude kartografie, de ontdekkingsgeschiedenis en het historisch en economisch geografisch onderzoek en van de verwerving en het behoud voor Nederland van belangrijke historisch-geografische en kartografische werken, alsmede zijn belangrijke werk ten aanzien van de bevordering van het economisch onderwijs, in het bijzonder van het economisch hoger onderwijs, in Nederland. Met de onnavolgbare gratie van de echte aristocraat nam een hoofs neigende "jonge" doctor de vererende bul aan uit handen van professor W. C. Boerman (vg. Van Stuyvenberg, blz. 123) om daarna in de kaarsrechtheid van een ongebroken geestelijke kracht zijn pittig wederwoord de aula in te slingeren. Enkele dagen later, op 28 juni 1954, ontving tout Rotterdam het echtpaar in de overvolle grote zaal van de Kamer van Koophandel, waar een daartoe onder het erevoorzitterschap van burgemeester Van Walsum gevormd comité hem als blijk van hulde een door de beeldhouwer W. Verbon gewrochte portretbuste aanbood, ter plaatsing in deze zelfde ruimte. Nog ruim tien jaren leefde Engelbrecht daarna, steeds dieper terugtrekkende op 's levens toneel, geestelijk altijd helder, lichamelijk afzwakkende totdat op 4 januari 1965 het einde kwam. Het was niet eenvoudig de innerlijke mens te ontwaren in deze stuwende bron van energie. Uitstraling van kracht belemmert allicht benadering van de persoon van wie zij uitgaat. Dat hij zich bewust was van de betrekkelijkheid van alle aardse waarden bewees de spreuk op zijn fraaie ex libris : *omnium rerum vicissitudo est*. Vrij met Rhijnvis Feith vertaald: wij vinden niets bestendigs hier beneên. Vriendschap in eenvoud waardeerde hij juist daarom te meer, bijvoorbeeld in de kring van de Rotterdamse Rotary-Club tot wier charterleden hij sedert 1924 behoorde en waar hij, natuurlijk zou men haast zeggen, erelid werd. In zakelijk contact deed hij vaak denken aan de orkanen in de tropen, waar zovele generaties zijner voorouders waren gevormd. Comme une plume au vent kon hij zijn gedachtenstroom dan voortstuwen in tomeloze vaart. Maar boven het geloei

van zulk een storm uit wist hij toch ook te luisteren en in rechtvaardigheid te reageren. Al deze werveling bewoog zich immers om een vaste spil van een braaf karakter, een wijde kennis, een waarachtige toewijding aan het goede en ware, aan de eenvoud dus. Eenvoud. Eens werd hij voor een militaire plechtigheid uitgenodigd als ridder in de Militaire Willemsorde. Nu wist hij dat een portier van zijn firma diezelfde onderscheiding droeg en dus ook was benaderd. Hij nam toen vanzelfsprekend de jonge man mede in zijn auto, heen en terug, de grijze baas en de eenvoudige medewerker samen op de achterbank. Eenvoud ook in menselijke hartelijkheid. Nog na 25 jaar belde hij zonder mankeren op zijn verjaardag een vroegere medewerker op, omdat hij wist, dat diens jongste zoon op diezelfde dag jarig was.

Zo blonk de innerlijke glans van het karakter van Willem Anton Engelbrecht in dat lange leven vol uiterlijke schittering in vele der vormen van de roem en de eer, welke de buitenwereld aanschouwt en - in zijn geval bepaald niet zonder grond - bewondert.

W.F. Lichtenauer

Bron: *Economisch-Historisch Jaarboek* 30 (1965) 315-322